

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 43CoCsp/23/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6722203039
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6722203039.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v spore žalobcu: A. B., B., IČO: 35 831 154, so sídlom Mýtna 48, 811 07 Bratislava, zast. C. C. D., advokátom so sídlom Mýtna 48, 811 07 Bratislava, proti žalovanému: E. F., nar. X. XXXXX XXXX, trvale bytom G. XXX, XXX XX H., zast. I. B. J. G., so sídlom Tomášikova 147/3, 040 01 Košice – Sever, o zaplatenie sumy 5.569,38 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č.k. 18Csp/56/2022-197 zo dňa 2. augusta 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v prvej výrokovej vete m e n í tak, že žalobu žalobcu v tejto časti z a m i e t a .

II. Žalovaný m á n á r o k na náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100%, ktoré mu je žalobca p o v i n ň ý zaplatiť v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 18Csp/56/2022-197 zo dňa 2. augusta 2023 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“ alebo „napadnutý rozsudok“) rozhodol nasledovne:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 5.569,38 Eur a úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 27.8.2022 do zaplatenia, to všetko v lehote do 3 (troch) dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Vo zvyšnej časti príslušenstva sa žaloba žalobcu zamietá..

III. Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % v lehote do 3 (troch) dní od právoplatnosti uznesenia o ich výške.

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že pôvodný žalobca (K. L. F. M.) ako právny nástupca po zaniknutej spoločnosti I. N. H. M. sa podanou žalobou domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 5.569,38 Eur s príslušenstvom, a to titulom zmluvy o pôžičke zo dňa 16.2.2017, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 6.000,- Eur. Keďže žalovaný porušil svoju povinnosť úver splácať, bol upomienkou zo dňa 23.10.2019 vyzvaný na úhradu dlžných splátok a upozornený na možnosť predčasného zosplatenia úveru. Keďže k úhrade dlžných splátok nedošlo, dňa 19.12.2019 veriteľ úver predčasne zosplatil a informoval o tom žalovaného listom zo dňa 22.12.2019.

1.2 Okresný súd rozhodol platobným rozkazom, ktorý bol spolu so žalobou doručený žalovanému do vlastných rúk dňa 26.8.2022. Proti platobnému rozkazu podal žalovaný odôvodnený odpor; v tomto uviedol, že veriteľ nepreukázal postup podľa § 7 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“ alebo „zákon

o spotrebiteľských úveroch“), konštatoval bezúročnosť a bezpoplatkovosť poskytnutého úveru, namietol platnosť zosplatnenia úveru, zdôraznil, že pôvodný žalobca nepredložil doručenkú k oznámeniu o vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru, preto namietol doručenie tejto listiny; žalovaný bol toho názoru, že zmluva o úvere obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, vzniesol aj námietku premlčania.

1.3 Súd prvej inštancie rozhodol o žalobe žalobcu v poradí prvým rozsudkom dňa 30.11.2022 tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel; Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp.zn. 43CoCsp/13/2023 zo dňa 26.4.2023 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nakoľko považoval jeho záver o splnení zákonných predpokladov zosplatnenia úveru podľa § 53 ods.9 a § 565 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) za zmätočný a predčasný; z odôvodnenia napadnutého rozsudku nebolo zrejmé, ako sa súd prvej inštancie vysporiadal so splnením podmienky, v zmysle ktorej je právo zosplatnenia úveru možné realizovať najneskôr do splatnosti najbližšej splátky nasledujúcej po dátume omeškanej splátky, pre ktorú sa úver zospláťuje, keď súd priznal účinky oznámeniu o zosplatnení až doručením žaloby žalovanému. Úlohou okresného súdu v ďalšom konaní bolo vysporiadanie sa s námietkou žalovaného o platnom zosplatnení úveru a súvisiacimi námietkami aktívnej vecnej legitímácie žalobcu a námietkou premlčania uplatneného nároku.

1.4 Okresný súd po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom aplikoval ustanovenia § 52 ods.1, § 53 ods.9, § 565, § 101, § 103, § 517 ods.2 Občianskeho zákonníka, § 1 ods.1, § 9 ods.1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.Z.“ alebo „zákon o spotrebiteľských úveroch“) a § 92 ods.8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách (ďalej len „zákon o bankách“); ustálil, že spoločnosť I. N. H., M. a žalovaný uzatvorili dňa 16.02.2017 zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 6.000,- Eur; tento sa zaviazal splácať v 120 mesačných splátkach po 99,22 Eur; celkovo mal žalovaný uhradiť sumu 11.548,80 Eur; poslednou žalovaným uhradenou splátkou bola splátka splatná dňa 20.07.2019. Výzvou zo dňa 23.10.2019 bol žalovaný vyzvaný na úhradu nedoplatku na splátkach vo výške 297,66 Eur s upozornením, že ak dlžné splátky neuhradí, veriteľ bude oprávnený dlh zosplatiť; k predmetnej výzve právny predchodca žalobcu predložil doručenkú zo dňa 29.10.2019; listom zo dňa 22.12.2019 bol žalovaný vyzvaný k okamžitej úhrade dlhu vo výške 5.570,09 Eur. Súd prvej inštancie reagoval na námietku žalovaného o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako aj na tvrdenie, že právny predchodca pôvodného žalobcu mu poskytol úver bez skúmania bonity; dôvod na vyslovenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru nevzhladol.

1.5 Pokiaľ ide o dojednanie možnosti úver predčasne zosplatiť, uvedené vyplývalo z čl. 9.2 zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Okresný súd mal z prehľadu splátok za preukázané, že žalovaný uhradil splátku až do 20.07.2019; splátku splatnú dňa 20.08.2019 neuhradil. Okresný súd vychádzajúc z ustanovenia § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka mal za preukázané, že v prejednávanej veci právny predchodca žalobcu pristúpil k zosplatneniu úveru dňa 19.12.2019, čo preukázal listinou – prehľad splátok a úhrad. Veriteľ súčasne preukázal, že žalovaného včas pred zosplatnením vyzval na úhradu dlžných splátok a zároveň ho upozornil, že ak dlžné splátky neuhradí, uplatní si právo predčasného zosplatnenia úveru; výzva zo dňa 23.10.2019 bola žalovanému riadne doručená dňa 29.10.2019, tento mal možnosť úhradou dlžných splátok odvrátiť zosplatnenie úveru. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že podmienky zosplatnenia spĺňala nezaplatená splátka splatná dňa 20.8.2019, lehota troch mesiacov od omeškania so splnením uplynula dňom 20.11.2019 a od nasledujúceho dňa si veriteľ mohol uplatniť zosplatnenie úveru až do splatnosti najbližšej splátky, t.j. do 20.12.2019; nakoľko veriteľ úver zosplatiť dňa 19.12.2019 okresný súd mal za to, že tak urobil v zákonom stanovených lehotách za splnenia podmienok podľa § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka. Napriek tomu, že žalovaný poprel doručenie oznámenia o zosplatnení úveru zo dňa 22.12.2019 a pôvodný žalobca doručenie nepreukázal, súd prvej inštancie konštatoval, že doručením žaloby s prílohami žalovanému (dňa 26.08.2022) sa tento dozvedel o uplatnení zosplatnenia úveru k 19.12.2019, kedy najneskôr nastali účinky oznámenia zosplatnenia úveru žalovanému. V tejto súvislosti okresný súd doplnil, že zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že oznámenie o zosplatnení musí byť do splatnosti najbližšej splátky aj doručené, pretože po odoslaní zásielky nemá veriteľ žiaden vplyv na jej doručenie; na druhej strane konštatoval, že nebolo možné pripustiť, aby lehota na plnenie povinnosti plynula skôr ako bolo oznámenie o zosplatnení doručené dlžníkovi, pretože potom by sa povinnému znemožnilo plniť dobrovoľne. Na základe uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že veriteľ pri zosplatnení úveru dodržal zákonné ustanovenia; účinky zosplatnenia voči

žalovanému nastali až jeho doručením dňa 26.8.2022, preto bol povinný dlh splniť; pokiaľ dlh nesplnil, od nasledujúceho dňa 27.8.2022 sa dostal do omeškania so splnením peňažného dlhu.

1.6 Okresný súd, vychádzajúc zo záverov O. B. B. P. konštatovaných v rozhodnutiach sp.zn. 2Cdo/272/2021 a sp.zn. 4Cdo/231/2021, konštatoval, že veriteľ pristúpil k zosplatneniu úveru dňa 19.12.2019; splátkou, pre ktorú pristúpil k zosplatneniu bola splátka splatná dňa 20.8.2019, lehota troch mesiacov od omeškania so splnením splátky uplynula dňa 20.11.2019 a od nasledujúceho dňa začala plynúť premlčacia lehota, ktorá by uplynula dňa 21.11.2019; keďže právny predchodca žalobcu podal žalobu dňa 27.7.2022, ním uplatnený nárok nebol premlčaný.

1.7 Nakoľko zosplatnenie úveru posúdil okresný súd ako platný právny úkon, ktorého účinky nastali doručením žaloby a žalovaný bol od 27.8.2022 v omeškaní, bol veriteľ oprávnený postúpiť zosplatnenú pohľadávku; k uvedenému došlo v priebehu konania s účinnosťou ku dňu 18.1.2023. Súd prvej inštancie posúdil postúpenie pohľadávky aj v zmysle ustanovenia § 92 ods.8 zákona o bankách; mal za to, že splatnosť pohľadávky nastala dňa 26.8.2022, omeškanie žalovaného ku dňu postúpenia pohľadávky trvalo viac ako 90 dní; žalobca spolu so žiadosťou o zmenu žalobcu nepreukázal samostatnú výzvu na zaplatenie, avšak za tú možno považovať aj samotnú žalobu, ktorou si veriteľ uplatnil pohľadávku vo výške 5.569,38 Eur, ktorej splatnosť nastala po doručení žaloby. Okresný súd tak postúpenie pohľadávky na aktuálneho žalobcu posúdil ako platné.

1.8 Súd prvej inštancie na základe zisteného skutkového stavu priznal žalobcovi nárok na dlžnú sumu vo výške 5.569,38 Eur. Žalobca si podanou žalobou uplatnil 5 % úrok z omeškania od 28.12.2019 do zaplatenia; vzhľadom na súdom určenú splatnosť dlhu na deň 26.8.2022, priznal žalobcovi nárok na úrok z omeškania od nasledujúceho dňa, t.j. od 27.8.2022; vo zvyšnej časti príslušenstva súd žalobu ako nedôvodnú zamietol (druhá výroková veta).

1.9 Pri rozhodovaní o trovách konania súd prvej inštancie aplikoval ustanovenie § 255 ods.4 v spojení s čl. 4 ods.2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Konštatoval nepatrný neúspech žalobcu v časti príslušenstva, ktorý nemal vplyv na vyčíslenie celkových trov konania, preto považoval za spravodlivé priznať žalobcovi plnú náhradu trov konania.

2. Proti I. a III. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podal žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) v zákonom stanovenej lehote odvolanie s návrhom, aby odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu zrušil, resp. zmenil a vo veci sám rozhodol tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania. Uplatnil odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 ods.1 písm. b), d), e), f) a h) C.s.p.; tvrdil tak, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Žalovaný mal za to, že súd prvej inštancie porušil princíp viazanosti súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa, zároveň súd prvej inštancie dospel vo svojom rozhodnutí aj k takým záverom, ktoré z vykonaného dokazovania nevyplývajú; nestotožnil sa tak so závermi súdu prvej inštancie, ktorý sa podľa názoru odvolateľa nedostatočne a nesprávne vysporiadal so skúmaním dôkazov priložených k žalobe, kedy nevyvodil správny záver ohľadom platnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru a aktívnej vecnej legitímácie žalobcu po postúpení pohľadávky banky v priebehu konania. Odvolateľ označil rozsudok súdu prvej inštancie za protirečivý; napriek tomu, že okresný súd správne poukázal na ustanovenia § 53 ods.9 a § 565 Občianskeho zákonníka, pri hodnotení zisteného skutkového stavu sa týmito ustanoveniami, najmä druhou vetou § 565, neriadil. Okresný súd konštatoval, že k zosplatneniu úveru došlo dňa 19.12.2019, čo malo vyplývať z prehľadu splátok a úhrad; podľa názoru žalovaného však tento záver nezodpovedá obsahu spisu, pretože žiaden jednostranný právny úkon preukazujúci prejav vôle právneho predchodcu žalobcu o zosplatnení úveru ku dňu 19.12.2019 z obsahu spisu nevyplýva. Jediným listinným dokladom, bez toho, aby bolo preukázané čo i len jeho odoslanie žalovanému, je Oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru, zo dňa 22.12.2019, a teda prejavená vôľa právneho predchodcu žalobcu na predčasné zosplatnenie úveru by mohla byť datovaná

najskôr ku dňu 22.12.2019; žiaden úkon, na základe ktorého by právny predchodca žalobcu ako veriteľ preukázateľne uplatnil svoje právo úver zosplatiť do dňa 19.12.2019 zo spisu nevyplýva.

2.2 Odvolateľ bol toho názoru, že uplatnenie práva na predčasnú splatnosť úveru je právnym úkonom vzhľadom na to, že jeho účinným a preukázateľne vykonaným spôsobom dochádza k zmene záväzku, keď sa spôsob úhrady záväzku v splátkach mení na povinnosť úhrady pohľadávky v celom rozsahu. Pokiaľ nebolo právo veriteľa na zosplatnenie úveru ako adresovaný jednostranný právny úkon preukázateľne realizované podľa zákonných podmienok v zmysle § 45 Občianskeho zákonníka v zmysle teórie dôjdenia a zároveň do splatnosti najbližšej splátky, t.j. do dňa 19.12.2019, nemohlo dôjsť k platnému zosplatneniu úveru, keďže na to neboli splnené zákonné podmienky. Žalovaný sa nestotožnil ani s názorom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého bol ako dlžník informovaný o zosplatnení úveru dorúčením žaloby, kedy sa zosplatnenie stalo účinným; v tejto súvislosti uviedol, že takýmto postupom nebolo možné priznať účinky zosplatnenia úveru, pretože dorúčeniu žaloby nepredchádzali úkony veriteľa v zmysle § 53 ods.9 a § 565 Občianskeho zákonníka.

2.3 Zdôraznil, že ak nedošlo k platnému zosplatneniu úveru, bola dôvodná aj jeho námietka týkajúca sa nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, keďže predpoklady postúpenia pohľadávky vzniknutej zo spotrebiteľského úveru sú upravené v ustanovení § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch a v § 92 ods.8 zákona o bankách; ustanovenie § 17 ods.1 zákona č. 129/2010 Z.z. pritom neumožňuje postúpiť pohľadávku, ktorá nie je splatná. Žalovaný s ohľadom na uvedené konštatoval, že postúpenie pohľadávky bolo v rozpore s danými ustanoveniami, jednalo sa tak o absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka, z ktorého dôvodu žalobcovi nesvedčí aktívna vecná legitímácia v spore.

2.4 V závere odvolania žalovaný poukázal na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu; v tomto kontexte označil napadnuté rozhodnutie okresného súdu za rozporné s procesnými požiadavkami spravodlivosti.

3. Žalobca sa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovanej stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie; mal za to, že v spore bolo preukázané, že žalovaný poskytnutú sumu úveru veriteľovi neuhradil, preto bol v súlade so zákonom a princípom spravodlivosti zaviazaný súdom na zaplatenie sumy nevráteného úveru.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobcu (replika) zotrval na podanom odvolaní a dôvodoch v ňom uvedených. Zopakoval, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný v tomto spore, nakoľko nedošlo k platnému vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru, a teda právny predchodca žalobcu nebol oprávnený postúpiť pohľadávku; k postúpeniu pohľadávky tak došlo v rozpore s ustanovením § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch a § 92 ods.8 zákona o bankách.

5. Ďalšie písomné vyjadrenie podané nebolo.

6. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal v rozsahu určenom § 379 a § 380 ods. 1, 2 C.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v prvej výrokovej vete postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Odvolací súd tiež rozhodol o nároku na náhradu trov celého konania.

7. Podľa § 388 C. s. p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

8. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu, preskúmaní napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie (druhého v poradí) a odvolania žalovaného zistil, že okresný súd v odvolaní napadnutom rozhodnutí reagoval na žalovaným vznesenú námietku o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru ako aj na námietku o zanedbaní odbornej starostlivosti veriteľa pred poskytnutím spotrebiteľského úveru; po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom však bolo úlohou súdu prvej inštancie najmä zodpovedanie otázky, či došlo k platnému zosplatneniu úveru, a teda či právny predchodca žalobcu postupoval v súlade s ustanovením § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka. Napriek tomu, že právny predchodca žalobcu nepreukázal doručenie oznámenia o zosplatnení úveru žalovanému,

okresný súd ustálil, že zákonom predpokladané podmienky pre vyhlásenie úveru za predčasne splatný splnené boli; účinky zosplatnenia priznal odo dňa doručenia žaloby žalovanému, t.j. od 26.8.2022, nakoľko práve týmto dňom sa žalovaný dozvedel (mohol dozvedieť), že k 19.12.2019 právny predchodca žalobcu pristúpil k zosplatneniu úveru. V kontexte uvedeného potom okresný súd konštatoval aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu, na ktorého obchodná spoločnosť VÚB, a.s. ako postupca v priebehu konania postúpila pohľadávku, ktorá je predmetom tohto sporu.

8.1 Vzhľadom na odvolaciu argumentáciu žalovaného, ktorý sa s názorom súdu prvej inštancie nestotožnil, sa odvolací súd zaoberal otázkou, ktorá ostala medzi stranami sporná aj po opätovnom rozhodnutí súdu prvej inštancie, a to, či právny predchodca žalobcu mohol účinne pristúpiť k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru poskytnutého dlžníkovi na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere; jej zodpovedanie bolo relevantné vo vzťahu k následnému posúdeniu aktívnej vecnej legitimitácie žalobcu.

9. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že dňa 16.2.2017 došlo medzi obchodnou spoločnosťou I. N. H., M. ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol dlžníkovi poskytnutý bezúčelový úver vo výške 6.000,- Eur; tento sa zaviazal žalovaný splácať v mesačných splátkach vždy k 20. dňu v mesiaci; termín konečnej splatnosti bol dojednaný na deň 20.2.2027. Nakoľko žalovaný porušil povinnosti vyplývajúce mu zo spotrebiteľskej zmluvy tým, že neplnil v stanovených lehotách, právny nástupca spoločnosti I. N. H., M. – spoločnosť K., M. (právny predchodca žalobcu), výzvou zo dňa 23.10.2019 upozornil žalovaného na vzniknutý nedoplatok na splátkach v celkovej výške 297,66 Eur a na možnosť predčasného zosplatnenia úveru; výzva bola žalovanému doručená dňa 29.10.2019. Podaním zo dňa 22.12.2019 označeným ako „Oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru“ veriteľ informoval žalovaného, že úver sa stal splatným v celom rozsahu (bez uvedenia dátumu, ku ktorému k tejto skutočnosti došlo); pôvodný žalobca doručenie tejto listiny nepreukázal, žalovaný jej doručenie poprel.

9.1 Ustanovenie § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka upresňuje podmienky splácania záväzkov vyplývajúcich zo spotrebiteľských zmlúv v splátkach. Veriteľ môže pre nesplnenie niektorej splátky žiadať o zaplatenie celej pohľadávky po uplynutí troch mesiacov od omeškania s jej zaplatením v prípade, že spotrebiteľa súčasne upozornil v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (§ 565 Občianskeho zákonníka). Takýmto zákonom predpokladaným úkonom je listina, v ktorej je spotrebiteľ upovedomený o práve dodávateľa pristúpiť k predčasnému zosplatneniu spotrebiteľského úveru. Na platné zosplatnenie úveru podľa ustanovení § 53 ods.9 a § 565 Občianskeho zákonníka sa však vyžadujú dva úkony, a to okrem výzvy podľa § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka aj vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru.

9.2 Tak výzva na úhradu dlžnej sumy predpokladaná ustanovením § 53 ods.9 Občianskeho zákonníka ako aj oprávnenie veriteľa na predčasné zosplatnenie úveru realizované oznámením o zosplatnení má povahu jednostranného adresovaného hmotnoprávneho úkonu, pri ktorých úkonoch platí, že pre nastúpenie účinkov prejavov vôle z týchto listín vyplývajúcich sa vyžaduje, aby sa dostali do sféry dispozície adresáta (§ 45 ods.1 Občianskeho zákonníka), kedy sa stávajú perfektnými. Uvedené vyplýva aj zo záverov súdnej praxe; Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp.zn. 5Cdo/36/2020 zo dňa 15.12.2020 zverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 4/2021 ustálil, že „účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka, resp. celkovo v oblasti súkromného práva predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi, t.j. že sa dostane do sféry jeho dispozície – už týmto okamihom začína právny úkon pôsobiť voči druhej zmluvnej strane... Princíp doručovania právnych úkonov ako podmienka ich účinnosti vyplýva nielen z § 45 Občianskeho zákonníka, ale je jednou z hlavných zásad súkromného práva. Je neprípustné, aby k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností účastníkov právnych vzťahov dochádzalo na základe prejavu vôle konajúceho subjektu bez toho, aby mal adresát minimálne objektívnu možnosť sa s týmto úkonom oboznámiť – ak má byť určitý právny úkon uskutočnený jednou osobou významný pre inú osobu, musí mať táto osoba aspoň príležitosť spoznať jeho obsah (musí dôjsť do jej dispozície sféry).“.

9.3 K mimoriadnemu zosplatneniu úveru nedochádza automaticky po tom, ako sa dlžník dostane do omeškania s úhradou viac ako troch úverových splátok; splatnosť nenastáva zo zákona, ale je na rozhodnutí veriteľa či toto svoje právo uplatní. Keďže zosplatnenie úveru predstavuje pre dlžníka takú skutočnosť, z ktorej preňho plynú podstatné dôsledky (zmena práv a povinností), ktoré môžu mať vplyv

jednak na výšku dlžnej sumy, ale aj na možnosť namietnutia premlčania dlhu, je zrejmé, že takýto úkon veriteľa nemôže byť len akýmsi interným aktom (ako už konštatoval odvolací súd v prv vydanom zrušujúcom uznesení); musí sa jednať o taký prejav vôle, s ktorým sa dlžník má možnosť oboznámiť. Až doručením oznámenia o zosplatnení úveru dlžníkovi sa tento môže dozvedieť o uplatnení práva veriteľa a môžu nastúpiť účinky, ktoré veriteľ daným úkonom sleduje; len samotné vyhotovenie oznámenia totiž nepreukazuje jeho doručenie do dispozičnej sféry adresáta, a preto iba predloženie takejto listiny bez ďalšieho nemôže byť spôsobilé vyvolať daným právnym úkonom sledované účinky. Nepreukázaním odoslania (napr. podacím hárkom), resp. nedoručením oznámenia o zosplatnení do dispozičnej sféry adresáta (žalovaného) nemohli nastať účinky tohto právneho úkonu.

10. V dôsledku vyššie konštatovaných skutočností sa odvolací súd nemohol stotožniť s názorom súdu prvej inštancie, že účinky mimoriadneho zosplatnenia úveru nastali doručením žaloby žalovanému. Doručovanie žaloby spolu s prílohami žalovanému je procesným úkonom súdu, ktorého účelom je umožnenie súdu procesne reagovať na skutkové a právne tvrdenia protistrany tak, aby bol dodržaný princíp rovnosti zbraní; účelom doručenia žaloby nie je informovanie žalovaného, že jemu poskytnutý úver bol veriteľom (pred takmer tromi rokmi) zosplatnený. Inak povedané, doručenie oznámenia o zosplatnení úveru súdom prvej inštancie spolu so žalobou nemožno považovať za splnenie podmienok platného zosplatnenia úveru, nakoľko doručenie žaloby (a jej príloh) súdom má iné účinky a právne následky ako sú tie sledované ustanovením § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka, ktorých splnenie je povinnosťou veriteľa.

10.1 Na základe uvedeného mal odvolací súd za to, že právny predchodca žalobcu, resp. žalobca nepreukázal, akým úkonom došlo k uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka, a teda k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, keď takáto listina nebola preukázateľne doručená adresátovi - žalovanému. Žalobca tak nesplnil všetky zákonom predpokladané podmienky platného zosplatnenia úveru, najmä nepreukázal, že sa oznámenie o zosplatnení úveru dostalo v dôsledku aktivity žalobcu (jeho právneho predchodcu) do dispozície žalovaného.

10.2 V tomto smere odvolací súd nesúhlasí s argumentáciou okresného súdu, ktorá vychádza zo záverov vyslovených Krajským súdom v Banskej Bystrici v rozhodnutí sp.zn. 16CoCsp/22/2021 zo dňa 6.10.2021, keď konštatoval, že pokiaľ súd dospel v konaní k záveru, že žalobca nepreukázal doručenie oznámenia o mimoriadnom zosplatnení žalovanej, táto skutočnosť nemá vplyv na to, kedy došlo k zosplatneniu úveru. Táto skutočnosť má vplyv na rozhodovanie len vo vzťahu k nároku žalobcu na príslušenstvo pohľadávky, konkrétne vo vzťahu k úrokom z omeškania žalovanej. Žalovaná sa mohla dozvedieť o zosplatnení úveru nie najskôr, ale najneskôr doručením podanej žaloby.

10.2.1 K zosplatneniu odvolací súd uvádza, že z vlastnej praxe sú mu známe rôzne postupy dodávateľov pri oznamovaní predčasného zosplatnenia úveru. Spravidla ide o označenie konkrétneho dňa, kedy veriteľ k zosplatneniu pristúpil; nie sú vylúčené ani formulácie označujúce za deň zosplatnenia doručenie zásielky s oznámením o zosplatnení, prípadne uplynutie lehoty umožňujúcej dodatočné plnenie. V prípade uvedenia presného dátumu je zrejmé, že doručenie oznámenia o zosplatnení (o vyhlásení predčasnej splatnosti) nemá konštitutívny, ale deklaratórny charakter; oznámenie dlžníkovi deklaruje existenciu právneho úkonu veriteľa, ktorý veriteľ už jednostranne vykonal.

10.2.2 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na nastúpenie účinkov jednostranného adresovaného hmotnoprávneho úkonu sa vyžaduje, aby sa dostal do dispozície adresáta; iba v takomto prípade sa jednostranný hmotnoprávny úkon stane perfektným.

10.2.3 Proces dovŕšenia perfektnosti jednostranného hmotnoprávneho úkonu vyžaduje aktivitu subjektu, ktorý úkon robí (v danom prípade dodávateľa); v citovanom rozhodnutí (R 4/2021) najvyšší súd ustálil, že „právo veriteľa požadovať zaplatenie celej pohľadávky z dôvodu straty výhody splátok je podľa citovaného ustanovenia časovo obmedzené tak, že veriteľ ho môže použiť najneskôr do splatnosti najbližšej ďalšej splátky“.

10.2.4 Aj keď z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplynulo, že veriteľ právo požadovať zaplatenie celej pohľadávky využil, zo samotného obsahu listiny – Oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru zo dňa 22.12.2019 žiadny dátum, ku ktorému došlo k zosplatneniu nevyplýva; tento dátum (19.12.2019) vyplýva iba z prehľadu splátok a úhrad.

10.2.5 Nie je tak zrejme, čo listina – Oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru zo dňa 22.12.2019 deklaruje; bez ohľadu na skutočnosť, že jej doručenie (ani doručovanie) adresátovi žalobca nepreukázal, z nej nevyplýva ani to, kedy k jednostrannému úkonu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru došlo a či boli dodržané lehoty vyplývajúce z ustanovení § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka.

10.2.6 Napokon odvolací súd zdôrazňuje aj princíp právnej istoty v spojení s princípom vigilantibus iura scripta sunt. Vzhľadom na závažnosť následkov vyvolaných právnym úkonom zosplatenia úveru je zrejme, že ide o právny úkon významný pre osobu dlžníka (v danom prípade spotrebiteľa); nie je prípustné, aby sa takýto jednostranný hmotnoprávny úkon dodávateľa dostal do dispozičnej sféry adresáta až po 31 mesiacoch od prejavu vôle (zosplatiť úver), a to bez aktivity toho, kto úkon urobil (žalobca, resp. jeho právny predchodca), ale prostredníctvom súdu doručujúceho strane žalobu s prílohami.

10.2.7 Účinky zamýšľaného zosplatenia úveru tak v prejednávanej veci nenastali.

11. Po tomto konštatovaní pristúpil odvolací súd k skúmaniu, či žalobcovi v spore svedčí aktívna vecná legitímácia.

11.1 Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy hmotné právo určuje, či žalobca má nárok na plnenie, ktorého sa v konaní domáha; zároveň určuje aj, či žalovaný je tým nositeľom subjektívnej povinnosti, ktorá zodpovedá nároku uplatnenému žalobcom. Vecná legitímácia je jedným z predpokladov úspešnosti v konaní. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie „také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta.“ (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/205/2009 zo dňa 29.6.2010); otázku vecnej legitímácie súd skúma ex offa v každom štádiu konania a jej nedostatok vedie k zamietnutiu žaloby.

11.2 Pre platné postúpenie pohľadávky banky na iný subjekt je nevyhnutné splniť podmienky dané ustanovením § 92 ods.8 zákona o bankách. Navyiac, v prípade práv vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere zákon o spotrebiteľských úveroch v ustanovení § 17 ods.1 špecifikuje ďalšie podmienky.

11.3 Ustanovenie § 92 ods.8 zákona o bankách definuje dve podmienky, za ktorých možno postúpiť bankovú pohľadávku inej osobe (hoci aj nebankovej spoločnosti); týmito sú písomná výzva banky klientovi, aby plnil a omeškanie dlžníka so splnením čo i len časti postupovanej pohľadávky nepretržite dlhšie ako 90 dní. V zmysle ustanovenia § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch je možné postúpiť pohľadávku z veriteľa oprávneného poskytovať spotrebiteľský úver na iného veriteľa oprávneného poskytovať úvery v obmedzenom rozsahu na základe povolenia udeleného Národnou bankou Slovenska (písm. a/) a ak sa postupuje pohľadávka po konečnom termíne splatnosti alebo pohľadávka, ktorá sa stala splatnou (písm. b/).

11.4 V nadväznosti na konštatovanie, že úver nebol zosplatený platne, a teda v súlade s ustanovením § 53 ods.9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka, je odvolací súd toho názoru, že nemohlo dôjsť ani k splneniu podmienok daných ustanovením § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch pre platné postúpenie pohľadávky. Žalobca tak nemohol pohľadávku uplatnenú v tomto konaní nadobudnúť platne, a teda nemožno dospieť k inému záveru než k tomu, že žalobcovi aktívna vecná legitímácia v tomto spore nesvedčí. Na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že súd prvej inštancie pripustil zmenu strany sporu na strane žalobcu až v priebehu konania, nakoľko skúmanie vecnej legitímácie (či už aktívnej alebo pasívnej) je nevyhnutným predpokladom pre ustálenie záveru, či je uplatnený nárok daný a či je žalobca nositeľom toho ktorého práva a žalovaný nositeľom tej ktorej povinnosti; vecnú legitímáciu strán sporu je súd oprávnený a zároveň povinný skúmať ex offa v každom štádiu konania.

12. Hoci sa odvolací súd v rozhodujúcich okolnostiach odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie a aplikoval ustanovenie § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ktoré v konaní pred súdom prvej inštancie použité nebolo, nejde o postup, ktorý by bol rozporný s ustanovením § 382 C.s.p.; vychádzal pritom z predpokladu, že nejde o aplikáciu nového ustanovenia, ak sa jej domáhala niektorá zo strán sporu či už v priebehu prvoinštančného konania alebo v odvolacom konaní a druhá strana sporu mala procesnú možnosť sa k tomu vyjadriť (tu pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Obdo/1/2019 zo dňa 26.2.2019 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 48/2020). Na potrebu použitia ustanovenia § 17 ods.1 zákona o spotrebiteľských úveroch poukázal žalovaný v podanom odvolaní a žalobcovi bola daná možnosť sa k jeho použitiu vyjadriť.

13. Z dôvodov vyššie uvedených odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (I. výroková veta) postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

14. Ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (§ 396 ods.2 C.s.p.). Podľa § 255 ods.1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. V zmysle citovaných zákonných ustanovení rozhodol odvolací súd o náhrade trov celého, a teda prvoinštančného a odvolacieho, konania. Vzhľadom k tomu, že žalovaný bol v spore v celom rozsahu úspešný, odvolací súd mu priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške trov konania rozhodne súdny úradník súdu prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods.2 C.s.p.).

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§393 ods. 2 veta druhá C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).